

Asia: VN/21868/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Esityksen taustalla on harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän esittämä toimenpide-ehdotus opintolainahyvityksestä Norjan mallin mukaisesti. Lakiehdotuksen määräaikaisen kokeilun tavoite on saada tietoa alueellisen opintolainahyvityksen vaikutuksista esityksen mukaisen kokeilualueen työvoiman saatavuuteen ja elinvoimaisuuteen. Kokeilun kohteena olevat 25 harvaan asuttua kuntaa muodostavat yhtenäisen maantieteellisen alueen, mikä on hyvä lähtökohta tämän tyyppiselle rajatulle kokeilulle. Kokeilualueen ulkopuolelle jääneiden mutta kuitenkin kaupunki-maaseutuluokituksen mukaisen harvaan asutun maaseudun kriteerit täyttävien kuntien osalta on syytä tarkentaa miksi eivät sisälly kokeiluun ja tarvittaessa tarkentaa aluetta. Lakiesityksessä epäselväksi jää nyt se, mitkä ovat lakiluonnoksen perusteluissa esitettyjen muiden kriteerien raja-arvot, joiden perusteella rajaus on tehty. On hyvä, että monipaikkaisen työn mahdollisuudet on huomioitu kokeilussa.

Koulutuspoliittisesta näkökulmasta katsottuna on hyvä, että ammattikorkeakoulut ja yliopisto ovat samalla viivalla, myös esitetty rajaus näiden oppilaitosten tutkintoihin on perusteltu. Kokeilulle on myös perustellusti esitetty määräaika, joskin herää kysymys, riittääkö nyt annettu vuosien 2023-2026 määräaika tuomaan esille tavoiteltujen vaikutusten toteutumista. Esityksestä ei käy ilmi, kuinka pitkällä aikajänteellä opintolainahyvityksen vaikutuksia kuntien työvoiman saantiin ja elinvoimaisuuteen tullaan kokeilun jälkeen tarkastelemaan.

2. Lausunnonantajan näkemykset lakiehdotuksista ja säännöskohtaisista perusteluista

Alueellista opintolainahyvityksestä päättämistä koskevassa 9 §:ssä ei ole puhuttu kuin rahalaitoksen antamien tietojen perusteella päättämistä, vaikka tosiasiasa hyvitys voi kohdistua myös sellaisten opintolainojen maksuun, jotka ovat jo Kansaneläkelaitoksen perittävänä eli jotka Kela on jo maksanut rahalaitokselle. Ks. 10 §:n 3 momentti.

3. Lausunnonantajan yleiskommentit esityksestä

Kuntaliitto korostaa, että lakikokeilujen kautta löydetään oikea-aikaiset, taloudellisesti kestävät, vaikuttavat, innovatiiviset palvelut ja niiden tuottamistavat kunnissa ja kaupungeissa. Suomalaisen yhteiskunnan toimivuuden kannalta olennaista ei ole hallinnon ja toimintatapojen samanlaisuus kaikissa kunnissa. Lakikokeilujen kautta löydetään myös vaikuttavat ratkaisut kuntien ja kaupunkien haasteisiin eri alueilla. Kuntaliitto pitää tärkeänä erilaisia alue-, teema-, ja kuntaryhmäkohtaisia lakikokeiluja ja sopimuksia asukkaiden hyvinvoinnin ja alueen elinvoiman edistämiseksi.

Lakikokeiluja tulisi arvioida reaaliaikaisesti yhdessä kokeilukuntien kanssa. Lisäksi on syytä arvioida kokeilujen vaikutuksia pitkäjänteisesti kokeilujen jälkeen. Reaaliaikainen ja jälkikäteinen arviointi yhdessä kuntien kanssa tukee sekä kuntien elinvoiman edistämistä että valtion ohjauskeinojen kehittämistä.

Huovinen Jarkko
Suomen Kuntaliitto

Mäkinen Annukka
Suomen Kuntaliitto ry